

PS-I.431.2.5.2025

**PROTOKÓŁ
KONTROLI PROBLEMOWEJ
przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim**

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz.1283 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285).

Zespół kontrolny w składzie:

- **Teresa Ozimek** – Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 64-1/2025 z 12 marca 2025 r.; numer legitymacji służbowej 9/2022 - członek zespołu kontrolnego;
- **Ewelina Tomaszewska** – Kierownik Oddziału Nadzoru i Kontroli w Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 64-2/2025 r.; z 12 marca 2025 r.; numer legitymacji służbowej 5/2021 – członek zespołu inspektorów;
- **Małgorzata Rodak** – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 64-3/2025 z 12 marca 2025 r.; numer legitymacji służbowej 6/2022 - przewodnicząca zespołu kontrolnego,

przeprowadził w okresie od 19 marca 2025 r. do 16 maja 2025 r. kontrolę problemową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim. Kontrolą objęto wybrane świadczenia z pomocy społecznej, zasady i tryb ich udzielania.

Czynności kontrolnych - w siedzibie jednostki - zespół dokonał 19 marca 2025 r. Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych, dokonano w obecności Kierownika oraz zastępcy Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskich (w dalszej części zwanego Ośrodkiem).

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie, od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str.1-16]

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2024 r. do 19 marca 2025 r.

Ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych.
2. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej w formie zasiłków okresowych, celowych.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r. oraz MRiPS-06 stan na 31.12.2024 r.;
- Uchwałę w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania;
- dane GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 31.12.2024 r.;
- dokumentację przekazaną przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim w dniu kontroli oraz elektronicznie eDoręczenia, ePUAP.

Na tej podstawie dokonano następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Ośrodek jest przygotowany do świadczenia usług opiekuńczych i je realizuje.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Rada gminy, w drodze uchwały określa szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania. W przypadku organizowania przez gminę usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich rada gminy w uchwale, o której mowa, określa także szczegółowe warunki przyznawania usług sąsiedzkich, wymiar i zakres usług sąsiedzkich oraz sposób rozliczania wykonywania takich usług. Rada gminy może postanowić o rozszerzeniu katalogu osób, o których mowa w ust. 1 i 2, o osoby, dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający opiekę sprawowaną przez rodzinę, a także wspólnie niezamieszkującego małżonka, wstępnych i zstępnych.

Rada Miejska nie rozszerzyła katalogu osób uprawnionych do korzystania z usług sąsiedzkich.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych regulują zapisy Uchwały NR XLIV/295/2006 Rady Miejskiej w Krośnie Odrzańskim z dnia 27 września 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania. Rada Miejska nie rozszerzyła katalogu usług opiekuńczych o usługi sąsiedzkie. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych podstawową opiekę higieniczno-pielęgniarską, przez które należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Zgodnie z zapisami cytowanej Uchwały – usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze przyznawane są osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione i rodzina nie może takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie w miarę możliwości, kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Minimalny poziom dochodu, od którego jest obliczana wysokość odpłatności, odpowiada aktualnie obowiązującemu kryterium dochodowemu osoby samotnie gospodarującej, Osobom, których dochód ustalony zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej nie przekracza 100% kryterium dochodowego – usługi świadczone są nieodpłatnie.

Koszt 1 godziny usług wynosił – w 2024 r. – 49,00 zł. w 2025 r. 61,00 zł.

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym – MRiPS - 03 (stan na 31.12.2024 r.) wynika, że Ośrodek realizował usługi opiekuńcze, dla 22 osób.

Usługi opiekuńcze w kontrolowanym okresie – zgodnie z udostępnionym w dniu kontroli wykazem - realizowano w stosunku do 28 osób.

Usługi opiekuńcze na terenie gminy Krosno Odrzańskie realizowane są przez firmę zewnętrzną.

Spółdzielnia Socjalna „Pani Sowa” z Krosna Odrzańskiego złożyła w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - 16 grudnia 2024 r. - Ofertę Realizacji Zadania Publicznego, na świadczenie w okresie od 1.01. do 31.12.2025 r. usług opiekuńczych osobom uprawnionym w miejscu zamieszkania klienta z terenu Gminy Krosno Odrzańskie. W ofercie wskazano, że usługi obejmować będą czynności pielęgnacyjne, czynności gospodarcze, pomoc dodatkową. Usługi realizowane w miejscu zamieszkania klienta polegać mają na pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, a grupa docelowa to, osoby samotne, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób.

W ofercie określono koszt jednostkowy usługi oraz wartość na koniec roku.

Spółdzielnia zatrudnia 7 opiekunów pracy środowiskowej, którzy posiadają doświadczenie w pracy z osobami starszymi, potwierdzone zaświadczeniem.

W celu świadczenia usług opiekuńczych przez Spółdzielnię Socjalną „Pani Sowa” 27 grudnia 2024 r. została zawarta umowa pomiędzy, Gminą Krosno Odrzańskie -

zlecniodawcą reprezentowaną przez Burmistrza Krosna Odrzańskiego, przy kontrasygnacie Zastępcy Skarbnika Gminy a Spółdzielnią Socjalną „Pani Sowa” z siedzibą w Krośnie Odrzańskim, reprezentowaną przez Prezesa Zarządu oraz Członka Zarządu.

Zleceńbiorca został zobowiązany do prowadzenia dokumentacji dotyczącej realizacji wykonanych usług opiekuńczych i dostarczania jej Zlecniodawcy do 5-go dnia każdego miesiąca za miesiąc poprzedni.

Kontroli poddano akta 6 klientów (21 % dokumentacji), którym w okresie objętym kontrolą, świadczone pomoc w formie usług opiekuńczych. Świadczeniobiorcy to osoby w wieku 41 - 83 lata. Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje, na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych u tych osób.

Beneficjenci posiadali orzeczenia:

- o znacznym stopniu niepełnosprawności - 2 osoby - łącznie ze wskazaniem w pkt. 6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - 1 osoba,
- orzeczenie lekarza orzecznika ZUS o całkowitej niezdolności do samodzielnej egzystencji - 1 osoba,
- rentę chorobową z ZUS – 1 osoba,
- zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia – 1 osoba.

Klienci z racji wieku i rozpoznanych chorób wymagali wsparcia osoby drugiej w codziennych czynnościach. W decyzjach przyznających usługi opiekuńcze Ośrodek wskazał wykonawcę usług, określił liczbę usług przyznanych podopiecznemu, godziny ich wykonania, koszty jakie ponosi klient, a także ich zakres.

Klienci mieszkali z członkami rodziny (2 osoby), cztery osoby mieszkały same. Jednocześnie z dokumentacji wynika, że mają wsparcie członków rodziny – mieszkających oddzielnie - bądź sąsiadów. Klienci posiadają własne świadczenia emerytalne (4 osoby), rentowe (1 osoba), 1 osoba miała przyznany zasiłek stały. Trzech klientów ponosiło odpłatność za usługi, 3 osoby zostały zwolnione z ponoszenia odpłatności.

Klienci korzystali z usług w wymiarze:

- 5 dni w tygodniu x 4 godziny (2 godz. rano i 2 po południu) – 1 osoba,
- 2 dni w tygodniu x 4 godziny - 1 osoba,
- 1 dzień w tygodniu x 2 godziny – 1 osoba,
- 2 dni w tygodniu x 3 godziny – 1 osoba,
- 7 dni w tygodniu x 1 godzinę – 1 osoba,
- 7 dni w tygodniu x 2 godziny – 1 osoba.

Poza przyznanymi usługami opiekuńczymi klienci pobierający zasiłek stały otrzymywali dodatkowe wsparcie w formie:

- zasiłku okresowego z powodu długotrwałej choroby,
- świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności z programu Posiłek w szkole lub w domu,
- zasiłku okresowego z innych przyczyn,
- zasiłku celowego na zaspokojenie innych potrzeb,

- zasiłku celowego na częściowe pokrycie zakupu leków i leczenie,
- zasiłku celowego na zakup opatu.

W każdym kontrolowanym przypadku decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Ośrodek nie prowadził nadzoru nad realizacją usług opiekuńczych. Realizacja usług nie była afirmowana przez beneficjenta tych usług.

W zawartej ze Spółdzielnią Socjalną „Pani Sowa” umowie na realizację usług, w rozdziale dotyczącym kontroli zadania, w którym określono obowiązki zarówno dla Zleceniodawcy jak i Zleceniobiorcy w zakresie sprawowania kontroli nad prawidłowością wykonania zadania.

Zespół inspektorów ustalił, że Ośrodek nie sprawuje nadzoru nad realizacją usług przez ww. podmiot. Nie sprawdza jakości świadczonych usług, czy stopnia zadowolenia podopiecznych. Z ustnych wyjaśnień zastępcy Kierownika wynika, że Ośrodek dotychczas nie kontrolował realizacji powierzonych usług.

Załącznikiem do zawartej umowy jest m.in. „Harmonogram wykonywanych usług opiekuńczych w miesiącu ... „. Harmonogram zawiera nazwisko i imię podopiecznego, jego adres, datę świadczenia usług, godziny pracy opiekunki oraz podpis osoby korzystającej z usług.

Analizie poddano harmonogramy usług świadczonych u dziesięciu podopiecznych. Na dziesięć - tylko trzech podopiecznych - potwierdziło podpisem wykonanie usługi. W pozostałych przypadkach harmonogramy podpisane były przez osobę wykonującą usługi opiekuńcze a nie podopiecznego.

[akta kontroli str. 17-22, 271-366, 378-389]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku nadzoru nad realizacją usług, w tym potwierdzanie przez podopiecznego – podpisem - ich wykonanie.

Ad. 2. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej w formie zasiłków okresowych, celowych.

- **Zasiłek okresowy**

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Gmina realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r. z zasiłków okresowych korzystało 85 rodzin, w tym 49 z tytułu bezrobocia, 26 z powodu długotrwałej

choroby, 3 z tytułu niepełnosprawności, a 27 z innego powodu. Na podstawie przedłożonej - przez Kierownika Ośrodka - listy wynika, że na dzień kontroli z pomocy w formie zasiłku okresowego korzystało 51 osób. (tabela nr 2).

Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 r. – 74 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 31 z tytułu bezrobocia, 12 - długotrwałej choroby, 9- niepełnosprawności i 27 – innych powodów;
- 2022 r. – 80 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 44 z tytułu bezrobocia, 13 - długotrwałej choroby, 15 - niepełnosprawności, 26 – innych powodów;
- 2021 r. – 110 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 57 z tytułu bezrobocia, 12- długotrwałej choroby, 9 niepełnosprawności, 27 – innych powodów;
- 2020 r. – 112 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 54 z tytułu bezrobocia, 22- długotrwałej choroby, 17 niepełnosprawności, 30 –innych powodów;

Na podstawie przedstawionej w toku czynności kontrolnych informacji nt. świadczeniobiorców zasiłku okresowego wynika, że 23 osoby korzystały z tej formy pomocy w przedziale czasu od 0 do 5 lat, 10 osób w okresie od 6 do 10 lat, 12 osób w przedziale od 11 do 15 lat, oraz 6 osób korzystało z pomocy Ośrodka od 16 lat i więcej. Po raz pierwszy o pomoc do Ośrodka w 2025 r. zgłosiło się 6 osób. Nie wszystkie osoby znajdowały się w wieku produkcyjnym (25 - 66 lat; 3 osoby osiągnęły wiek emerytalny (2 kobiety i 1 mężczyzna). Najwyższy odsetek osób korzystających z zasiłków okresowych stanowiły osoby pobierające ten zasiłek z tytułu bezrobocia i wynosił on 57,6%.

Kontroli poddano - losowo wybranych - **10 lecze**k klientów, którzy na dzień kontroli byli objęci tą formą wsparcia - co stanowi **19,6%** wszystkich decyzji przyznających zasiłek okresowy.

Wszystkie osoby, którym przyznano zasiłek okresowy spełniały kryterium dochodowe:

- 7 osób prowadziło samodzielnie gospodarstwo domowe - wysokość przyznanych świadczeń wynosiła odpowiedni 6 x po 505 zł. i 1 x 345,41 zł.;
- 3 osoby prowadziły wspólne gospodarstwa z innymi osobami, członkami rodzin - wysokość przyznanych świadczeń wynosiła odpowiednio 332,25 zł, 823 zł i 20 zł.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Kontrolujący – na podstawie analizy udostępnianych akt - ustalili, że zasiłek okresowy był przyznawany na okres od 3 do 6 miesięcy.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek okresowy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

W badanym okresie poza świadczeniem w formie zasiłku okresowego, klienci uzyskali dodatkową pomoc w formie:

- zasiłków celowych na zaspokojenie innych potrzeb;
- zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności w ramach rządowego programu Posiłek w szkole i w domu;
- pracy socjalnej.

Podjęmowane działania w ramach pracy socjalnej nie były odnotowywane w rodzinnym wywiadzie środowiskowym – a jedynie w formie elektronicznej (wydruk karty pracy socjalnej)). W wywiadach środowiskowych nie wskazano innej formy wsparcia prócz wsparcia finansowego.

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny.

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 za 2024 r. wynika, że 182 rodzinom została udzielona pomoc w postaci pracy socjalnej. 49 rodzinom udzielono wsparcia wyłącznie w postaci pracy socjalnej – co stanowi 27% rodzin, którym została udzielona pomoc. W przedmiotowym sprawozdaniu wskazano, że w ramach pracy socjalnej – sporządzono z klientami Ośrodka 7 kontraktów socjalnych (część A) oraz 0 kontraktów (część B– sporządzany w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu).

Żadna z osób, której dokumentację poddano kontroli **nie miała podpisanego kontraktu socjalnego.**

Zdaniem zespołu kontrolnego Ośrodek rzadko wykorzystywał kontrakt socjalny jako narzędzie pracy socjalnej zmierzające do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Rodzinny wywiad środowiskowy jest kluczowym dokumentem pracy socjalnej. Jest to swoisty protokół z wizyty w środowisku, na podstawie którego ustala się sytuację rodzinną, mieszkaniową, materialną i dochodową oraz zdrowotną świadczeniobiorców.

Wywiad przeprowadza się w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia. W sprawach niecierpiących zwłoki, wymagających pilnej interwencji pracownika socjalnego zatrudnionego w podmiocie uprawnionym, wywiad przeprowadza się niezwłocznie, nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia z pomocy społecznej (...).

W toku analizy dokumentacji stwierdzono, iż praca socjalna nie miała charakteru zindywidualizowanego. Dokumentacja pracy socjalnej prowadzona była w sposób ogólnikowy - brakowało szczegółowych opisów podejmowanych czynności oraz indywidualnych planów pomocy, co uniemożliwiało ocenę rzeczywistego przebiegu i skuteczności udzielanego wsparcia. W wywiadach środowiskowych nie wskazano innej formy wsparcia prócz wsparcia finansowego. Brak było systematycznego dokumentowania działań, a prowadzone zapisy ograniczały się jedynie do ogólnych stwierdzeń, bez odniesienia do rzeczywistego przebiegu pracy socjalnej z poszczególnymi osobami - np. w przypadku osób schorowanych (zależnych) brak wskazania czy były proponowane jej inne formy pomocy jak chociażby w postaci usług opiekuńczych. Nie jest możliwe również zweryfikowanie czy propozycja zapewnienia schronienia osobie w kryzysie bezdomności była przez nią odrzucona czy przyjęta. Ponadto, czy propozycja została powtórzona przez pracownika socjalnego przy kolejnej wizycie. Dodatkowo,

nie jest możliwe zweryfikowanie, czy pracownik socjalny faktycznie udzielał osobom zgłaszającym się o pomoc pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy – zgodnie z art. 119 ustawy o pomocy społecznej. Ośrodek nie wykorzystywał możliwości wypłaty świadczenia w formie rzeczowej - pomimo występujących problemów z alkoholem u niektórych beneficjentów pomocy społecznej. W każdym przypadku świadczenie przyznawane były na wniosek strony, ośrodek nie korzystał z możliwości przyznania pomocy z urzędu.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, oraz wydania decyzji administracyjnej.

Rodzinny wywiad środowiskowy - wymagany art. 107 ust. 1 ups - przeprowadzany był przez pracownika socjalnego w czasie nieprzekraczającym 12 dni od wpływu wniosku do OPS. Decyzje wydawane były w terminie od 14 do 29 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku o pomoc.

Pomimo dochowania terminów wynikających z obowiązujących przepisów prawa administracyjnego, postępowanie - mające charakter pomocowy – w niektórych przypadkach przebiegało w sposób przewlekły. Faktyczna realizacja działań wspierających była rozciągnięta w czasie, co mogło wpływać na skuteczność udzielanej pomocy i pogarszać sytuacje osób oczekujących na wsparcie. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej) tym niemniej w ocenie kontrolujących przyznanie pomocy z uwagi na dobro beneficjenta mogło nastąpić szybciej.

Dodatkowo w toku analizy stwierdzono, iż nie wszystkie - bo jedynie 5 spośród - 10 decyzji pomocowych opatrywane były rygiem natychmiastowej wykonalności. Co również wydłużało czas oczekiwania na pomoc. W sytuacji osób dla których świadczenie pomocowe stanowiło jedyne źródło utrzymania brak nadania rygoru natychmiastowej wykonalności miało negatywny wpływ na sytuację tych osób i zabezpieczenie ich podstawowych potrzeb. Tym bardziej, że ustawodawca w takiej sytuacji daje taką możliwość.

[akta kontroli str. 23-270, 367, 373, 390-407]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie dokumentowania pracy socjalnej w wywiadzie środowiskowym. Ponadto zespół kontrolny sugeruje częstsze wykorzystywanie narzędzia jakim jest kontrakt socjalny w pracy socjalnej oraz podjęcie szerszych działań wobec długoletnich beneficjentów pomocy społecznej w wieku produkcyjnym. Skrócenie terminów proceduralnych w zakresie, w jakim jest to możliwe zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

• **Zasilek celowy**

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych należy do zadań własnych gminy, a zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (art. 18 ust. 1 pkt 4) – zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

W myśl art. 39 cyt. ustawy – zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych

przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Wypłata zasiłków celowych – ze środków budżetu państwa na usuwanie skutków klęsk żywiołowych (...) dla osób, rodzin poszkodowanych w wyniku powodzi we wrześniu 2024r jest realizowana zgodnie z Zasadami MSWiA z 18 października 2024r.

W oparciu o powyższe Zasady pomoc jest udzielana w formie:

- pomocy doraźnej na którą składają się:
 - ✓ zasiłek celowy na pomoc doraźną - w wysokości 8.000 zł - przyznawany na podstawie art.39 ust.1 i 2 oraz art.40 ust. 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej;
 - ✓ zasiłek powodziowy – w wysokości 2.000 zł – przyznawany na podstawie art.5 ust.1 i 3 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi;
- pomocy remontowo-budowlanej – w wysokości do 200 tys. na budynek mieszkalny oraz do 100 tys. na budynek gospodarczy (zasiłek przyznawany na podstawie art.39 ust.1 i 2 oraz art.40 ust. 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej).

Szacowania wysokości szkód w budynku /lokalu mieszkalnym lub gospodarczym dokonuje osoba posiadająca uprawnienia zawodowe w zakresie szacowania nieruchomości albo komisja ds. szacowania strat powołana przez wójta/burmistrza/prezydenta, w której udział bierze pracownik organu nadzoru budowlanego wykonujący zadania służbowe.

Ośrodek – na wniosek strony- przyznawał i wypłacał pomoc w formie zasiłków celowych. Wywiady środowiskowe były przeprowadzane w tym samym dniu, w którym w OPS został złożony wniosek. Nie wszystkie dokumenty zawierały datę wpływu do Ośrodka lub data ta była niepoprawna. W wydawanych decyzjach administracyjnych - brak spójności danych – w zakresie terminów rozliczenia przyznanej pomocy. Brak weryfikacji rozliczenia transz wypłacanych zasiłków na remont/odbudowę budynków/lokalii mieszkalnych uszkodzonych na skutek powodzi.

Z danych statystycznych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS 03 na 31.12.2024r.

Ośrodek wypłacił:

w ramach **zadań własnych**:

- 1 zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 213 zasiłków celowych na kwotę 406 011 zł;
- 26 zasiłków specjalnych na kwotę 9 510 zł;

w ramach **zadań zleconych** 314 świadczeń na kwotę 2 512 000 zł na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną.

Kontroli poddano - losowo wybranych - **10 teczek** klientów, którzy na dzień kontroli byli objęci tą formą wsparcia.

Po analizie dokumentacji zespół kontrolny sformułował następujące wnioski:

- zgłoszenie/ wniosek o pomoc i wywiad środowiskowy przeprowadzony w tym samym dniu, co może wzbudzać wątpliwości co do faktycznego przeprowadzenia wywiadu w miejscu zamieszkania klienta;

- brak spójności danych w zakresie daty złożenia wniosku i przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego (dec. OPS.4513.5.2025 z 20.02.2025 ; wniosek z 24.01.2025r, wywiad z 23.01.2025 r.);
- protokoły komisji szacowania strat nie są datowane – brak informacji o faktycznym terminie/dacie wpływu dokumentacji do Ośrodka;
- w przypadku przedłożenia przez stronę faktur stanowiących podstawę rozliczenia pierwszej transzy przyznanego zasiłku na remont odbudowę budynku uszkodzonego na skutek powodzi i wpłaty kolejnej - brak informacji o przeprowadzonej przez pracownika weryfikacji wydatkowanych środków (czy całości transzy została wydatkowana zgodnie z przeznaczeniem);
- brak spójności danych - w wydanych decyzjach zmieniających a decyzjach przyznających świadczenie - w zakresie ostatecznego terminu rozliczenia przyznanego zasiłku na remont/odbudowę budynku mieszkalnego/gospodarczego (np. w decyzji zmieniającej zmieniono i wskazano nowy termin rozliczenia pierwszej transzy przyznanego świadczenia do 31.08.2025r. Ujęto dodatkowo zapis cyt. „w pozostałym zakresie decyzja pozostaje bez zmian" natomiast w decyzji zmienianej wskazano na konieczność rozliczenia przyznanej pomocy do 15.05.2025 r").

[akta kontroli str. 408-429]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie datowania wpływu dokumentów do OPS oraz braku spójności danych w wydawanych decyzjach administracyjnych oraz weryfikacji rozliczenia przyznanych i wypłaconych środków.

WNIOSKI:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych.
2. Ośrodek zlecił realizację usług opiekuńczych podmiotowi zewnętrznemu. W tym celu zawarł stosowną umowę.
3. Usługi świadczone są również w dni powszednie oraz w dni wolne od pracy.
4. Ośrodek nie sprawuje nadzoru nad realizowanymi przez podmiot zewnętrzny usługami.
5. Wykonanie usługi nie było afirmowane przez beneficjenta tych usług.
6. Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom korzystającym z usług opiekuńczych w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.
7. Gmina realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.
8. Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek okresowy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.
9. Podejmowane działania w ramach pracy socjalnej nie były odnotowywane w rodzinnym wywiadzie środowiskowym.
10. Ośrodek rzadko wykorzystywał kontrakt socjalny jako narzędzie pracy socjalnej.
11. Ośrodek udzielał wsparcia w formie zasiłków celowych stosownie do wniosków i okoliczności.
12. Protokoły komisji szacowania strat w zakresie uszkodzeń budynków /lokalii mieszkalnych/gospodarczych nie są datowane – brak daty wpływu do Ośrodka.
13. Braku spójności danych w wydawanych decyzjach administracyjnych w zakresie terminów rozliczania pomocy przyznanej na remont/odbudowę budynków mieszkalnych/gospodarczych uszkodzonych w wyniku powodzi we wrześniu 2024r.

14. Brak weryfikacji – przez pracownika Ośrodka – przedkładanych przez klientów dokumentów stanowiących podstawę rozliczenia poszczególnych transz zasiłków przyznanych na remont/odbudowę budynków mieszkalnych/gospodarczych uszkodzonych w wyniku powodzi we wrześniu 2024r.

Wniosek zawarty w punkcie 4, 5, 12, 13, 14 – stanowi uchybienie;

Wnioski zawarte w punktach 9, 10 – stanowią sugestię.

Odpowiedzialność za stwierdzone uchybienia ponosi Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej książki kontroli pod numerem 37.

Pouczenie

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim, drugi Burmistrzowi Krosna Odrzańskiego, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Kierownik

Starszy Inspektor Wojewódzki
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Kierownik

Ośrodka Pomocy Społecznej
w Krośnie Odrzańskim
Beata Kuśmierk

Teresa Ozimek

Inspektor Wojewódzki
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Małgorzata Rodak

Kierownik
Oddziału Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Ewelina Tomaszewska

Gorzów Wlkp., 16.05.2025 r.

Krosno Odrzańskie 21.05.2025 r.